

Motion till riksdagen 2022/23:2028

av **Mattias Vepsä m.fl. (S)**

Stockholmsregionen som Sveriges gröna motor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta hur Stockholmsregionen som tillväxtmotor kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Bromma flygplats och utveckla Arlanda till ett centrum för fossilfritt flyg och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avveckla stationsavgiften på Arlanda och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt infrastruktur till och kring Arlanda flygplats och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att Ostlänken behöver förlängas från Järna till Stockholms centralstation och Arlanda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga satsningar på Stockholmsbågen för klimatsmartare och modernare trafikslag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en ny förbindelse över eller under Södertälje kanal och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för en ny tunnelbana mellan Hjulsta och Barkarby och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Södertörns högskola bör bli universitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta hur Stockholmsregionen som tillväxtmotor kan stärkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av förbättrade regler och rutiner för internationella talanger och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av att främja kvinnors företagande i en växande Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Stockholm Norvik Hamn och tillkännager detta för regeringen.

Stockholm en hållbar tillväxtmotor

Stockholmsregionen är fantastisk. Här lever ungefär 2,5 miljoner människor sina liv. De flesta av oss är stolta över vår huvudstadsregion med alla dess både för- och nackdelar.

Stockholmsregionen har under många år varit Sveriges tillväxtmotor med stark självkänsla, ett sprudlande kulturliv och dynamiska företag. Många av vårt lands växande företag skapas i Stockholmsregionen och tillgången på riskkapital är näst bäst i världen, enbart slaget av Kalifornien i USA. I Stockholmsregionen är också greentechsektorn stark och utbildningsinstitutionerna framgångsrika.

Stockholmsregionen ska vara ledande i klimatomställningen. Det ska vara lätt att göra rätt för att bidra till den klimatpositiva omställningen. Alla ska också få ta del av de värden som skapas, och på jämlika villkor delta på arbetsmarknaden, i utbildningar och fritidsaktiviteter.

Socialdemokraternas övergripande syften med en stärkt infrastruktur och kollektivtrafik är därför att bidra till att uppnå klimatmålen och till en jämlik region med stark ekonomisk utveckling.

Avveckla Bromma flygplats och utveckla Arlanda

Ska Stockholmsregionen fortsätta vara och stärka sin position som Sveriges gröna tillväxtmotor måste Bromma flygplats avvecklas och samtidigt måste Arlanda utvecklas till ett centrum för fossilfritt flyg i Europa. Swedavia AB har utifrån bolagets uppdrag och affärsmässiga perspektiv gjort en konsekvensanalys av den fortsatta driften av Bromma flygplats. Swedavias bedömning är att det, givet den nya marknadssituationen, inte längre är affärsmässigt motiverat att driva Bromma flygplats vidare och att en konsolidering av flygtrafiken i Stockholmsregionen till Stockholm Arlanda Airport är möjlig.

Dock menar Swedavia att en grundläggande förutsättning är att Arlanda får långsiktiga förutsättningar för att utvecklas i takt med samhällets behov. Flyget är viktigt för hela Sveriges tillgänglighet. Det är därför viktigt att flyget ges goda möjligheter att verka samtidigt som man främjar dess omställning. I ett läge där varken Bromma eller

Arlanda beräknas ha full kapacitet inom den närmaste tiden är det oklokt att låta flygbolagen behöva bekosta båda flygplatsernas verksamhet. Det är därför mer fördelaktigt för både miljö och näringsliv att samla flyget på Arlanda flygplats. I detta arbete behöver effektiviteten på Arlanda öka, samt arbetet med en fjärde landningsbana intensifieras, inte minst kopplat till utvecklingen av elflyg.

Att den nya regeringen bestående av M, KD och L, med SD som samarbetsparti, inte har några planer på att under den kommande mandatperioden driva en avveckling av Bromma flygplats är ett enormt bakslag. Bromma flygplats behöver avvecklas i förtid så att det kan byggas en klimatsmart stadsdel med upp till 30 000 bostäder på marken. Tillgängliggörandet av marken för byggandet av bostäder är ett viktigt framtidsprojekt för att råda bot på den stora bostadsbristen i Stockholmsregionen.

Stärk kommunikationerna till Arlanda

Ska Arlanda utvecklas till ett centrum för fossilfritt flyg i Europa behöver infrastrukturen kring flygplatsen kraftigt förbättras. Trots en utmärkt järnvägsförbindelse är det ytterst få som reser med tåg till Arlanda. I Stockholms Handelskammars rapport Satsa på Arlandas omkringliggande infrastruktur (april 2022) framgår att Arlanda sticker ut i en internationell jämförelse avseende det stora bilresandet till och från flygplatsen. Till danska Kastrup reser ungefär 60 procent med tåg eller metro, till norska Gardermoen är den siffran 70 procent. Den spårbundna trafiken skulle öka till Arlanda om Ostlänken förlängdes från Järna till Arlanda via Stockholm C.

Idag är det endast 19 procent av resenärerna som reser med tåget Arlanda Express, och ytterligare 10 procent reser med pendeltåg eller övriga tåg. Det vanligaste färdmedlet till och från Arlanda är bil, i form av egen bil (32 procent av resenärerna) eller taxi (19 procent av resenärerna). I detta avseende behöver även tillgängligheten på E4:an ses över.

Av klimatskäl måste flygets utsläpp skyndsamt minskas. Men även resorna till och från våra flygplatser är en betydande källa till utsläpp, och också buller och trängsel. Därför bör det vara ett överordnat mål att få så många människor som möjligt att resa kollektivt till våra flygplatser, inte minst Arlanda.

Stationsavgiften på Arlanda försvårar att ta sig på ett klimatvänligt sätt till Arlanda. En åtgärd som snabbt skulle kunna ge effekt och öka andelen spår är borttagandet av stationsavgiften. Det behövs statligt agerande för att lösa detta.

Utveckla infrastrukturen i Stockholmsregionen

Under de senaste decennierna har Stockholm växt kraftigt. Det har skapat behov av ny infrastruktur för att kunna säkra att människor kan röra sig i hela regionen. Ska regionen kunna växa i framtiden behöver infrastrukturen inom flera trafikslag stärkas. Stockholmsbågen skulle på ett helt nytt sätt kunna knyta ihop vår region. Det skulle förbättra möjligheterna till arbetspendling kraftigt, samtidigt som klimatsmartare och modernare transportslag skulle kunna gynnas. Den spårbundna kollektivtrafiken, både tunnelbana och pendeltåg, behöver stärkas. Här behöver flera alternativ övervägas, men exempelvis

tunnelbana mellan Hjulsta och Barkarby skulle stärka att regionens olika delar knyts ihop. Motsvarande projekt behöver utredas söder om Stockholms innerstad.

I detta sammanhang måste olika flaskhalsar byggas bort. Händelser de senaste åren har exempelvis visat att en ny förbindelse över Södertälje kanal är en nödvändighet.

När förutsättningarna förändras måste ny infrastruktur övervägas. Ett exempel kan vara Nynäshamns kommun där sedan några år Mälardalens nya superhamn ligger. Hamnen Stockholm Norvik kommer att spela en stor roll i försörjningen för hela Mälardalensregionen. Den gamla järnvägen har idag inte kapacitet för att på ett klimatsmart sätt transportera containers och annan trafik då det endast idag finns ett enkelspår på Nynäsbanan. Stärkt infrastruktur behöver utredas, då hamnen skapar nya krav framåt, då hamnen är fullt utbyggd 2030.

Södertörns högskola till universitet

Riksdagen beslutade 1995 att inrätta Södertörns högskola efter att utbyggnaden av den högre utbildningen i södra Storstockholm utretts under lång tid. Bakgrunden var, bland annat, att övergången från gymnasieskola till högre studier var låg i södra Storstockholm, att arbetslösheten var hög samt att segregationsproblemen tenderade att växa.

Placeringen i Flemingsberg har med andra ord varit ett strategiskt beslut. Det har inneburit att högskolan har sett det som sin uppgift att vara en del i utvecklingen av södra Stockholm, till exempel genom den forskning som bedrivits vid högskolan, men framförallt genom att vara en inkluderande studiemiljö och välkomna studenter med skiftande bakgrund.

I dag är Södertörns högskola ett stabilt lärosäte i Flemingsberg i södra Stockholm med omkring 11 000 studenter. Högskolan bidrar starkt till den akademiska utbildningsnivån i Stockholmsregionen genom forskning av god kvalitet inom områden som är av vital betydelse för att lösa framtida samhällsutmaningar. Under lång tid har högskolan särskilt fokuserat på Östersjö- och Östeuropaforskning. Det kan inte nog understrykas att de forskningsprojekt som bedrivs inom ramen för Östersjö- och Östeuropaforskningen är av stor vikt för Sveriges relationer i vårt östra närområde.

Södertörns högskola, som redan nu har en god balans mellan utbildning och forskning och en verksamhet som i allt väsentligt är den som bedrivs av ett universitet, skulle få större synlighet och trovärdighet än en högskola och borde få den formella statusen som universitet.

Stockholmsregionen står för en knapp tredjedel av Sveriges totala bruttonationalprodukt och är landets tillväxtmotor. Näringslivet i Stockholmsregionen har stora utmaningar när det gäller bristen på arbetskraft. Förmågan att rekrytera rätt arbetskraft har i rapport efter rapport visat sig vara kanske det största tillväxthindret. Arbetsgivare efterfrågar bättre utbildad och mer erfaren arbetskraft.

Trots den senaste krisen är matchningsproblemen på den svenska arbetsmarknaden betydande. Det finns många arbetssökande, samtidigt som högskolesystemet har byggts ut och allt fler har en eftergymnasial utbildning. Trots detta upplever arbetsgivare en brist på kompetent arbetskraft. I vår region är detta ett större problem än i andra delar av landet.

Stockholms Handelskammare uppger i sin rapport från 2019 ”Kompetenskrisen hotar företagen!” att 40 % av de dåvarande vakanserna fanns i Stockholmsregionen,

trots att sysselsättningen ökat med hela 30 000 personer i regionen. Inom it-branschen och andra kunskapsintensiva näringar är bristen störst.

Det finns flera sätt att rusta Stockholmsregionen. Bland annat behöver matchningen på arbetsmarknaden förbättras och ungdomar utbildas efter var möjligheterna till arbete finns. Det kan handla om allt ifrån satsningar på programmering i grundskolan till specialdesignade utbildningar kopplat till it-branschen.

För att locka kompetens från andra länder och regioner är tillgången till bostäder en kritisk faktor, vilket vi återkommer till. Stockholm har inte heller ett fungerande ”en väg in”-koncept som Köpenhamn har, för att förbättra och korta processen för personer som vill söka sig till regionen. Även en översyn av möjligheten till talangvisum skulle stärka vår arbetsmarknad.

Om Sverige ska hänga med i den internationella konkurrensen om framstående talanger behövs reformer för bättre konkurrens, mer samverkan och ökad kvalitet i den högre utbildningen. Detta är extra viktigt för vår region. Vi behöver bli bättre på att locka till oss utländska studenter och forskare. Ett första steg är att högskolan åter ska bli avgiftsfri för utländska studenter alternativt att stärka systemet med stipendier till vissa grupper av studenter.

Mattias Vepsä (S)

Alexandra Völker (S)

Anna Vikström (S)

Azadeh Rojhan (S)

Ingela Nylund Watz (S)

Jytte Guteland (S)

Markus Kallifatides (S)

Mathias Tegnér (S)

Serkan Köse (S)

Åsa Westlund (S)

Lawen Redar (S)